

1.4.2020

EOAK/1756/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Kaija Tanttinen-Laakkonen

LAITOSHOITON KUULUVA LÄÄKEHOITO JA MUISTUTUKSEEN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli lääkehoitonsa järjestämistä kylpylän kuntoutuskeskuksen toipilashoitojaksolla, jolle Turun kaupungin hyvinvointitoimiala oli lähettänyt hänet. Kantelija oli tyytymätön siihen, että hän joutui käyttämään omia lääkkeitään koko hoitojakson ajan. Lisäksi hän arvosteli asiasta tehtyyn muistutukseen vastaamatta jättämistä.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin seuraava selvitys (liitteenä):

- 1) Turun kaupungin hyvinvointitoimialan palvelualuejohtajan lausunto 23.5.2019,
- 2) vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkärin selvitys 20.5.2019 ja lisäselvitys 20.1.2020 sekä
- 3) sairaalapalveluiden ylilääkärin selvitys 14.5.2019.

3 RATKAISU

3.1 Omien lääkkeiden käyttäminen kuntoutusjakson aikana

Oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon.

Potilaslain 6 §:n mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.

Terveystieteiden tutkimuslain (1326/2010) 24 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut.

Sairaanhoitopalveluihin sisältyvät muun muassa sairauksien tutkimus, lääketieteellinen taudinmääritys, hoito, hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet ja tarpeellinen lääkinnällinen kuntoutus (1 kohta) sekä sairauksien ehkäiseminen, parantaminen ja kärsimysten lievittäminen (2 kohta).

Terveydenhuoltolain 24 §:n 2 momentin mukaan sairaanhoito on toteutettava potilaan lääketieteellisen tarpeen ja käytettävissä olevien yhteisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 1 kohdan mukaan terveydenhuoltolain 24 §:n perusteella järjestetyt perusterveydenhuollon palvelut sekä hoitoon kuuluvat aineet ja pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarkoitettut hoitotarvikkeet ovat maksuttomia.

Terveydenhuoltolain 68 §:n mukaan laitoshoidon aikana potilaalle annettavat lääkkeet kuuluvat hoitoa antavan yksikön vastuulle. Terveydenhuoltolain 67 §:n mukaan laitoshoidolla tarkoitetaan hoitoa ja kuntoutusta sairaalan, terveyskeskuksen tai muun terveydenhuollon toimintayksikön vuodeosastolla tai sitä vastaavissa olosuhteissa.

Selvitys

Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkärin mukaan kantelija hakeutui Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitokseen 25.9.2017 oikean puoleisen alavatsakivun ja voipuneisuuden vuoksi. Kantelijalla ei todettu sairaalahoidon tarvetta, mutta kotihoito arvioitiin riittämättömäksi. Kotiutushoitaja järjesti hänelle toipilashoitajakson kylpylän kuntoutuskeskukseen ajalle 25.9.-2.10.2017.

Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkäri toteaa, että kantelija on oikeutettu saamaan korvausta kylpylän kuntoutuskeskuksen hoitajaksoilla lääkehoidosta, jonka tämä joutui itse maksamaan. Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkärin lisäselvityksen mukaan kantelija käytti koko hoitajakson aikana omia lääkkeitään, joiden hinta, 43,84 euroa, maksetaan kantelijan ilmoittamalle tilille.

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella katson, että menettely, jossa kantelija joutui käyttämään itse maksamiaan lääkkeitä laitoshoidon, kylpylän kuntoutuskeskuksessa tapahtuneen hoidon aikana, on edellä todetun lainsäädännön vastainen.

3.2 Muistutukseen vastaaminen

Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa.

Potilaslain 10 §:n mukaan terveyden- ja sairaanhoitoonsa tai siihen liittyvään kohteluunsa tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä muistutus terveydenhuollon toimintayksikössä terveydenhuollosta vastaavalle johtajalle. Toimintayksikön on tiedotettava potilailleen muistutusoikeudesta riittävällä tavalla sekä järjestettävä muistutuksen tekeminen heille mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tulee tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti. Muistutus voidaan tehdä myös suullisesti erityisestä syystä (1 mom.).

Toimintayksikön on käsiteltävä muistutus asianmukaisesti ja siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa muistutuksen tekemisestä. Vastaus on perusteltava asian laadun edellyttämällä tavalla (2 mom.).

Selvitys

Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkärin mukaan hän laati 17.4.2018 vastauksen kantelijan muistutukseen. Hän toteaa, että jostain syystä vastausta ei kuitenkaan valitettavasti lähetetty kantelijalle. Postitusmerkintää ei ole löytynyt. Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkärin mukaan hän on sittemmin lähettänyt 22.5.2019 päivätyllä saatekirjeellään kantelijalle kyseisen vastauksensa muistutukseen.

Potilaslain 10 §:n 2 momentin mukaan kirjallinen vastaus muistutukseen on annettava kohtuullisessa ajassa muistutuksen tekemisestä. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira on ohjauksessaan todennut kohtuullisena aikana pidettävän 1 - 4 viikkoa. Oikeusasiamiehen laillisuusvalvontakäytännössä kohtuulliseksi ajaksi on katsottu pääsääntöisesti noin kuukausi tai 1 - 2 kuukautta asian ollessa erittäin ongelmallinen ja vaatiessa selvitystyötä.

Kantelija teki muistutuksen 28.12.2017. Vanhus- ja vammaispalveluiden ylilääkäri laati vastauksen muistutukseen 17.4.2018. Totean, että vastausta muistutukseen ei annettu potilaslain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kohtuullisessa ajassa, koska vastauksen antaminen kesti runsaat 3,5 kuukautta.

Perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevaan perusoikeussäännökseen kuuluu yleinen huolellisuusvelvollisuus.

Totean, että Turun kaupungin hyvinvointitoimialalla ei menetelty kantelijan asiassa huolellisesti, koska vastaus hänen muistutukseensa jäi lähettämättä hänelle. Kantelija sai vastauksen muistutukseensa tosiasiassa vasta 1 vuoden ja 5 kuukauden kuluttua sen tekemisestä.

4 TOIMENPITEET

Koska Turun kaupungin hyvinvointitoimiala on sittemmin lainmukaisesti korvannut, joskin huomattavalla viipeellä, kantelijalle hänen itsensä kustantamat lääkkeet kuntoutushoitojaksolla, tyydyn

saattamaan hyvinvointitoimialan tietoon edellä kohdassa 3.1 esittämiä käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Turun kaupungin hyvinvointitoimialalle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.2 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Samalla kiinnitän hyvinvointitoimialan huomiota muistutukseen vastaamiseen kohtuullisessa ajassa ja huolellisuuteen asiakirjojen käsittelyssä.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Turun kaupungin hyvinvointitoimialalle.